

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

VODIČ KROZ AGROBUDŽET 2023

Stočarska proizvodnja
Ekonomsko - investicione mjere

Biljna proizvodnja
Ribarstvo

STOČARSKA PROIZVODNJA

DIREKTNA PLAĆANJA U STOČARSKOJ PROIZVODNJI

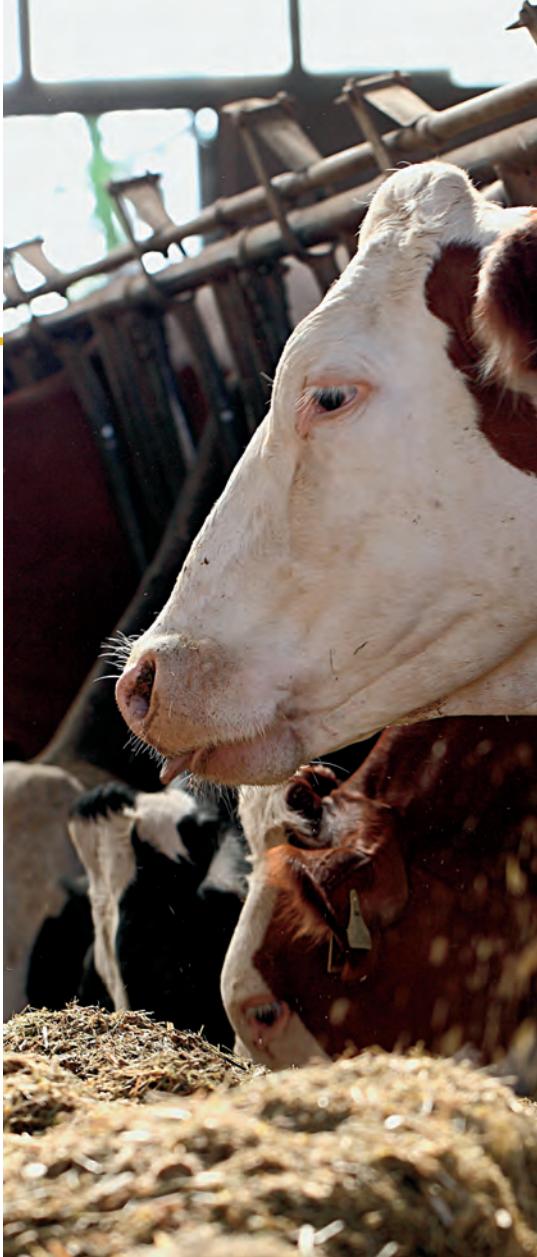
a) Premije za krave i priplodne junice - pravo na podršku imaju sva gazdinstva koja gaje tjedno i više grla te vrste stoke i to za svako grlo. Kriterijum je ispunjen ako gazdinstvo drži taj broj grla minimalno sedam mjeseci u tekućoj godini. Osnovna premija po grlu za priplodne krave i junice iznosi **do 85€.**

b) Premije po grlu za krave i priplodne junice u sistemu držanja krava-tele (isključivo tovne rase-uzgoj u čistoj rasi) - pravo na podršku imaju sva gazdinstva koja gaje tri i više grla te vrste stoke i to za svako grlo. Kriterijum je ispunjen ako gazdinstvo drži taj broj grla minimum sedam mjeseci u tekućoj godini. Osnovna premija po grlu za priplodne krave i junice u sistemu držanja krava-tele iznosi **do 130€.**

c) Premije za priplodne ovce i koze - pravo na podršku imaju sva gazdinstva koja gaje 10 i više ovaca odnosno 10 i više koza u stadu. Plaćanje se odnosi na svako grlo. Kriterijum je ispunjen ako gazdinstvo drži taj broj grla minimalno sedam mjeseci u tekućoj godini. Osnovna premija po grlu za priplodne ovce i koze iznosi **do 10€.**

d) Premije po grlu za organizovani tovjunadi, bikova i volova - Premije se ostvaruju za grla rođena i utovljena u Crnoj Gori. Uslov za ostvarivanje prava na premiju je da grla borave na gazdinstvu u tovu najmanje šest mjeseci.

Osnovna klanična premija za tovljenu junad, bikove i volove iznosi **do 150€** po grlu koje je rođeno i utovljeno i Crnoj Gori. Premija se ne ostvaruje za klanje teladi.

Realizacija: **1. mart – 30. april:** Proizvođači sami ili uz pomoć Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva popunjavaju obrasce za premije. Zahtjevi za premije se dostavljaju regionalnim centrima Direkcije za savjetodavne poslove u stočarstvu, neposredno ili preporučenom poštom.

PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MLJEKA

Podrška se daje proizvodačima koji predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka (mljekarama/sirarama), a koji su upisani u Registar odobrenih objekata.

Osnovna premija iznosi **0,08€** po litru. Uslov za dobijanje premije je da je isporučena količina mlijeka po gazdinstvu minimalno 300 litara mjesečno i da je mlijeko u skladu sa kriterijumima kvaliteta sirovog mlijeka u odnosu na broj mikroorganizama i somatskih ćelija u skladu s Uredbom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla - ukupan broj mikroorganizama do 600.000 i ukupan broj somatskih ćelija do 400.000. Za kozje i ovčje mlijeko dozvoljeno je do 1.500.000 mikroorganizama. Premije se neće isplaćivati za mlijeko koje nije u skladu sa propisanim kriterijumima kvaliteta.

Mljekare/siraresu su u obavezi da dostavljaju prikaz kvaliteta sirovog mlijeka na osnovu posljednjih šest analiza sa proračunom geometrijske sredine.

Podrška u vidu premije za količinu u iznosu od **0,01€** po litru daje se proizvodačima koji mjesečno mljekari predaju **više od 5.000 litara** mlijeka koje je u skladu sa propisanim kriterijumima kvaliteta sirovog mlijeka, za cijelokupnu količinu predatog mlijeka.

Podrška u vidu premije za kvalitet se ostvaruje na sljedeći način:

- **0,08€** po litru isporučenog kravlje mlijeka za sirovo mlijeko koje ima do 100.000 mikroorganizama i do 400.000 somatskih ćelija u ml.
- **0,08€** po litru isporučenog kozjeg i ovčjeg mlijeka za sirovo mlijeko koje ima do 1.500.000 mikroorganizama u ml.

PODRŠKA PRERADI MLJEKA NA GAZDINSTVU

Podrška se daje za proizvođače koji preradjuju sirovo mlijeko na svom gazdinstvu u vidu osnovne premije koja iznosi **0,10€** po litru praredenog mlijeka. Pravo na premiju mogu ostvariti poljoprivredni proizvođači koji ispunjavaju sledeće uslove:

- da su upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar objekata za hranu koji ispunjava minimalne nacionalne standarde;
- da imaju Registrovan objekat za preradu sirovog mlijeka;
- da preraduju više od 50 litara sirovog mlijeka u posebnom objektu koji se nalazi na poljoprivrednom gazdinstvu;
- da preraduju sirovo mlijeko od sopstvenih životinja;
- da tokom 2023. godine ne predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka (mljekare/sirare);
- da su se prijavili u roku koji je definisan Javnim pozivom;
- da su dostavili potrebne dokaze o plasmanu proizvoda koji će se bliže definisati Javnim pozivom.

Kontrola prijavljenih proizvedenih količina mlijeka na gazdinstvu vrši se na osnovu Rješenja o registraciji i na osnovu broja muznih grla koja se nalaze u Elektronskoj bazi podataka, kao i na osnovu prosječne godišnje proizvodnje grla u laktaciji na nivou Crne Gore (3.150 litara za krave, 100 litara za ovce i 200 litara za koze).

Mjera će se definisati kroz dva Javna poziva. Specifični kriterijumi (rokovi, potrebna dokumentacija i drugo) biće bliže definisani Javnim pozivom. Premije će se isplaćivati dva puta godišnje.

PODRŠKA DOSTIZANJA STANDARDA DOBROBITI ŽIVOTINJA U STOČARSTVU

Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Centralni registar gazdinstava i životinja.

Podržavaju se investicije u nabavku isključivo nove opreme, a u skladu sa obimom proizvodnje na gazdinstvu, i to:

- gumene podloge za ležišta;
- boks za obradu papaka;
- boksovi za telad;
- vezovi za životinje (grabnerov vez, krmna zabrana i drugo);
- automatske pojilice;
- oprema za regulisanje temperature u objektima za držanje životinja;
- specijalizovana oprema za higijenu životinja;
- boksovi za prašenje krmača sa pratećom opremom;
- boksovi za odgoj prasadi sa pratećom opremom;
- oprema za grijanje, podovi, automatizovane hranilice i pojilice - svinjarstvo i živinarstvo

Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi **5.000€** uz budžetsku podršku do **50% vrijednosti** prihvatljive investicije, odnosno do **2.500€**. Pored iznosa podrške od 50% još **dodatnih 10%**, odnosno ukupno 60% za poljoprivredne proizvodače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji, zaključno sa 31. decembrom 2022. godine. **Dodatnih 10%** ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

PODRŠKA UNAPREĐENJU KVALITETA SIROVOG MLJEKA

Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajući registar objekata za hranu da su grla obilježena ušnim markicama, da su gazdinstvo i životinje registrovani u Centralnom registru gazdinstava i životinja. Podrška se obezbeđuje za:

- nabavku opreme za čuvanje i hlađenje mlijeka;
- nabavku aparata/pokretnih sistema za mužu;
- nabavka rostfrajnih kanti za mlijeko;
- nabavku sredstava i dipera (uronjivača) za dezinfekciju i higijenu vimena, prije i poslije muže, sredstva za čišćenje vimena („suvo pranje“), sredstva za kontrolu prisustva bakterija na licu mjesta, posuda sa duplim dnem, mastitis test i dr. (podršku za ovaj trošak nije moguće ostvariti ukoliko nije izvršena nabavka opreme za mužu ili opreme za hlađenje mlijeka).

Maksimalna prihvatljiva investicija iznosi **6.000€** uz budžetsku podršku do **50% vrijednosti** prihvatljive investicije za nabavku opreme za mužu, kanti za mlijeko i sredstava za dezinfekciju, odnosno do **3.000€**, a za nabavku opreme za hlađenje mlijeka podrška iznosi do 70% prihvatljive investicije, odnosno **4.200€**. Još **dodatnih 10%**, odnosno ukupno 60% (80% za nabavku opreme za hlađenje mlijeka) podrške od iznosa prihvatljive investicije ostvaruju poljoprivredni proizvodači upisani u Registar subjekata u organskoj proizvodnji, zaključno sa 31. decembrom 2022. godine. **Dodatnih 10%** ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

Pravo na podršku za nabavku priplodnih grla imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i u odgovarajuće baze i registre Organa uprave u trenutku objavljivanja Javnog poziva.

Podrška se obezbjeđuje za nabavku steonih junica u čistoj rasi **od 3 do 10 grla**. Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi **70% prihvatljive vrijednosti investicije**. Maksimalni iznos podrške za nabavku steonih junica po grlu je do **1.500€** (za grla koja posjeduju pedigree) ili **1.200€** za grla iz domaće populacije koja ispunjavaju uslove Javnog poziva.

PODRŠKA JAČANJU OTKUPNE MREŽE MLJEKA

Putem učešća u finansiranju troškova otkupa mlijeka, uključujući funkcionisanje odobrenih sabirališta mlijeka u kojima se sakuplja mlijeko od više proizvodača, podržavaju se mljekare da održavaju i proširuju otkupnu mrežu. Mjera se odnosi na objekte koji su upisani u odgovarajući registar organa uprave, koji redovno otkupljuju mlijeko od domaćih proizvodača.

Osnov za učešće u finansiranju troškova otkupa je količina otkupljenog mlijeka koja se dokazuje priloženim spiskovima proizvodača sa naznačenim količinama otkupljenog mlijeka.

Troškovi se nadoknađuju za svaki litar otkupljenog mlijeka u iznosu od **0,02€ po litru**.

U cilju stvaranja klastera i ukrupnjavanja proizvodnje dodatno će biti podržane mljekare koje mlijeko otkupljuju i sarađuju sa više kooperanata. Mljekare koje na godišnjem nivou prosječno imaju više od 75 kooperanata biće podržane sa **do 1.000€** na svakih 75 kooperanata.

Pravo na podršku imaju objekti koji su upisani u Centralni odgovarajući registar organa uprave, a koji otkupljuju mlijeko od 20 i više domaćih proizvodača.

ODRŽIVO KORIŠĆENJE PLANINSKIH PAŠNJAKA

Podrška se daje poljoprivrednim gazdinstvima koja najmanje tri mjeseca u kalendarskoj godini drže stoku (svou i stoku uzetu na mljekarinu) na crnogorskim katunima. Podrška ima oblik plaćanja po uslovnom grlu.

Pod jednim uslovnim grлом (UG) smatra se: krava, vo, dvoje junadi, 10 ovaca, 10 koza, osim teladi, jagnjadi i jaradi. Za obračun se uzimaju sve navedene vrste i kategorije preživara.

Minimalan broj za podršku je četiri uslovnih grla. Preduslov podrške za goveda, ovce i koze je da su grla obilježena ušnim markicama i njihovo kretanje na katun prijavljeno u skladu sa zakonom i da su nad životinjama sprovedene mjere po Programu obaveznih mjera zdrastvene zaštite životinja u prethodnoj odnosno tekućoj godini.

Premija po uslovnom grlu iznosi do 15€

PODRŠKA UPRAVLJANJU OTPADOM U STOČARSKOJ PROIZVODNJI

Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava.

Podrška se obezbjeđuje za izgradnju objekata (bazena) za skladištenje stajskog dubriva/silaže i nabavku specijalizovanih tankova za lagerovanje stajnjaka.

Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi **6.000€ uz budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 3.000€.**

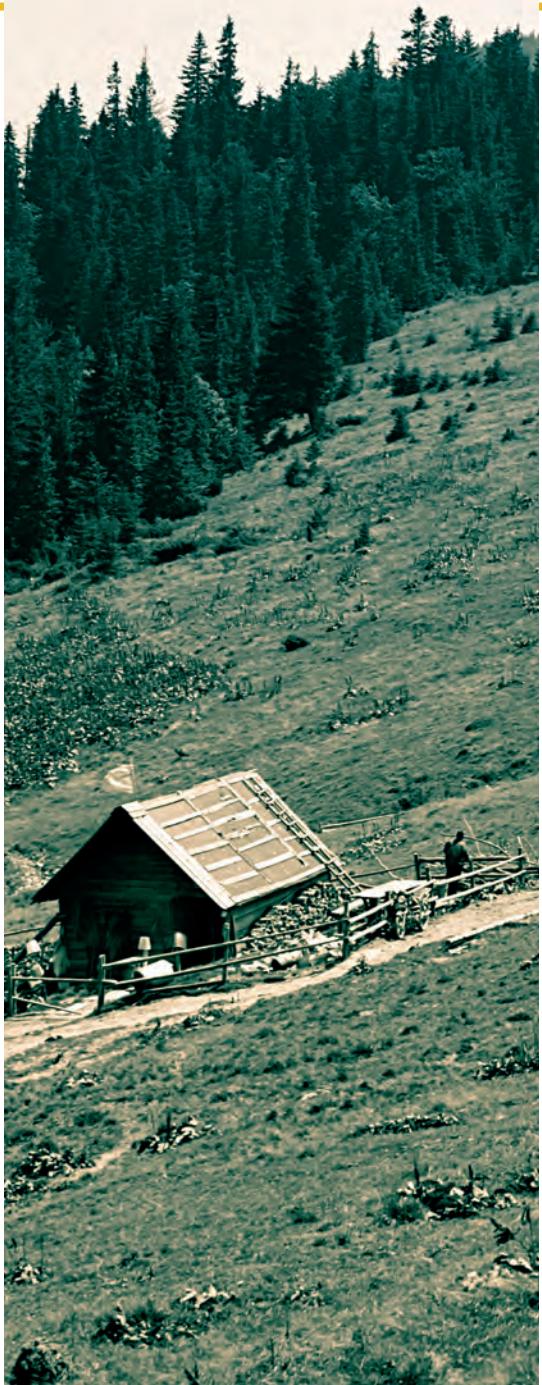
Pored iznosa podrške od 50% još **dodatnih 10%, odnosno ukupno 60%** za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji, zaključno sa 31. decembrom 2022. godine. **Dodatnih 10%** ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

PODRŠKA INVESTICIJAMA U ADAPTACIJI PLANINSKIH KATUNA

Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i koja posjeduju **najmanje pet uslovnih grla** (uslovno grlo - uporedna vrijednost domaćih životinja svedena na masu od 500 kg: 1 krava/bik, 2 junicе, 10 ovaca, 10 koza), registrovanih u Registru za identifikaciju i obilježavanje životinja – Organa uprave i Registru poljoprivrednih gazdinstava, u trenutku podnošenja Zahtjeva za odobravanje projekta. Podrška se dodjeljuje za investicije u adaptaciju koliba (na katunu) na planinama za poljoprivrednike i njihove porodice uz zadržavanje tradicionalnih aspekata građenja, regulisanje vodosnabdijevanja (rekonstrukcija postojećih pojila, rekonstrukcija postojećih sistema za pojenje stoke, kao alternativa prirodnim izvorima vode i kupovina plastičnih cistijerni za vodu-minimum 2m³ u cjelini), nabavku crijeva za dovod vode od izvora do kolibe na katunu, potopne električne pumpe i hidrofora od 0,75 kW) sa pratećom opremom, nabavku i ugradnju fotonaponskog sistema i nabavku rashladnih uređaja koji se mogu napajati sa fotonaponskog sistema.

Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi **6.000€ uz budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 3.000€**. Pored iznosa podrške od 50% još **dodatnih 10%**, odnosno ukupno 60% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji, zaključno sa 31. decembrom 2022. godine.

Dodatnih 10% ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

PROGRAM UNAPREĐIVANJA STOČARSTVA

Podrška se opredjeljuje za nabavku sjemena za vještačko osjemenjivanje krava, uz ispunjavanje potrebnih uslova u pogledu kvaliteta, koji se definišu javnim tenderom. U udaljenijim seoskim područjima, gdje nije moguće organizovati sproveđenje vještačkog osjemenjivanja, podržava se korišćenje kvalitetnih bikova za prirodni pripust, uz uslov da su odabrani i licencirani u skladu sa zakonom – biće licencirani bikovi sa područja koja su udaljena najmanje 15 km od najbliže veterinarske ambulante.

Podrška se opredjeljuje za korišćenje kvalitetnih pastuva za prirodni pripust, uz uslov da su odabrani i licencirani u skladu sa zakonom.

Podrška se opredjeljuje za nabavku sjemena za vještačko osjemenjivanje u cijelosti, a za licencirana priplodna grla **do 120€ po grlu**.

Predmet podrške može biti i korišćenje u rasplodu priplodnjaka drugih stočnih vrsta (pastuvi). Programom je predviđena obuka poljoprivrednih proizvođača radi unapredjenja znanja u ovoj oblasti.

Podrška se opredjeljuje za **steone junice** u čistoj rasi od poznatih roditelja, a koje su osjemenjene vještačkim putem. Pravo na podršku imaju grla koja su rodena i uzgajaju se na teritoriji Crne Gore. **Podrška iznosi 250€ po grlu**. Uz zahtjev za podršku neophodno je dostaviti kopiju pasoša za svako grlo i potvrdu veterinarske ambulante o osjemenjivanju.

Rok za podnošenje zahtjeva je **1. mart - 30. april 2023. godine**. Podrška se opredjeljuje za **krmače u čistoj rasi**. Pravo na podršku imaju grla koja su rodena i uzgajaju se na teritoriji Crne Gore i uvezena grla za koja je potrebno dostaviti rješenje o uvozu od graničnog veterinarskog inspektora, sa brojem uvezenih grla i identifikacionim brojevima grla. **Minimalni broj grla za ostvarivanje prava na premiju je deset, a maksimalan broj grla na koji se može ostvariti premija je 400€ po jednom gazdinstvu**.

PROGRAM UNAPREĐIVANJA STOČARSTVA

Uslov za ostvarivanje prava na premiju je da grla borave na gazdinstvu najmanje sedam mjeseci, pravo na podršku ne mogu ostvariti grla koja nemaju komercijalni značaj (ovo se odnosi na sve one rase koje se gaje kao kućni ljubimci). Poljoprivredni proizvođači koji dostave potvrdu o ispunjenosti minimalnih uslova zaštite dobrobiti svinja koju izdaje Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove ostvariće podršku u iznosu **120€ po grlu** i to za svako grlo, a poljoprivredni proizvođači koji ne dostave pomenutu potvrdu ostvariće podršku u iznosu **od 60€ po grlu**. **Rok za podnošenje zahtjeva je 1. mart - 30. april 2023. godine.**

Podrška za živinarstvo

a) Pileće meso – pravo na podršku mogu ostvariti svi proizvođači pilećeg mesa koji su upisani u Registar gazdinstava držaoca životinja koji vodi Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. **Visina podrške će iznositi 0,10€ po kilogramu proizvedenog pilećeg mesa** (do maksimalnih 2,2 kg po brojleru), koje je plasirano odobrenom, odnosno registrovanom objektu u poslovanju hranom (klanica, mesara), upisanim u Centralni registar odobrenih i registrovanih objekata za obavljanje djelatnosti u poslovanju hranom i hranom za životnije koji vodi organ uprave (Registar objekata za hranu).

b) Koke nosilje – pravo na podršku mogu ostvariti svi proizvođači koji su upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar gazdinstava držaoca životinja koji vodi Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. Visina podrške će iznositi **5€ na 1000 komada jaja**, do maksimalnih 300 komada po kljunu na godišnjem nivou.

Prijave za podršku koja se odnosi na živinarstvo će biti realizovane dva puta godišnje kroz dva javna poziva. Proizvodna godina se računa **od 15. oktobar 2022. do 15. oktobra 2023. godine**. Specifični kriterijumi za podršku, biće definisani navedenim Javnim pozivima.

PROGRAM UNAPREDIVANJA PČELARSTVA

Podrška se obezbjeđuje za:

- Obnavljanje pčelinjeg fonda – Predmet podrške je očuvanje i obnavljanje pčelinjeg fonda kao i unapređenje genetske osnove, čime se pomaže očuvanje autohtone rase sive pčele, kroz unapređenje njenih bioloških i proizvodnih osobina u skladu sa Odgajivačko seleksijskim programom pčelinjih matica Apis Mellifera carnica 2019- 2024. Podrška se daje relevantnoj naučno istraživačkoj instituciji (Biotehnički fakultet) u skladu sa odgajivačko seleksijskim programom. Način plaćanja na osnovu dostavljenih izveštaja i dokaza o utrošenim sredstvima.
- Nabavku matica – Sa ciljem da pčelari koriste matice kontrolisanog kvaliteta podržava se nabavka pčelinjih matica koje su uzgojene od strane registrovanih uzgajivača a u skladu sa Odgajivačko seleksijskim programom pčelinjih matica. Način izbora uzgajivača matica i uslovi za ostvarivanje podrške biće definisani Javnim pozivom.
- Selekcionisane matice distribuiraju se registrovanim pčelarima.
- Nabavku veterinarskih ljekova – Podrška unapređivanju kvaliteta pčelinjih proizvoda, zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica i poboljšanja zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda usmjerena je za nabavku odobrenih veterinarskih ljekova za zaštitu pčelinjih društava od pčelinjeg krpelja (Varroa destructor).

Maksimalno učešće budžetskih sredstava je **do 70% vrijednosti investicije**. Bliži uslovi podrške biće definisani Javnim pozivom.

PROGRAM UNAPREĐIVANJA PČELARSTVA

Prerada voska - Opredjeljuje se podrška za preradu voska privrednim subjektima registrovanim za obavljanje ove djelatnosti u iznosu od **0,50€/kg** prerađenog voska radi očuvanja kvaliteta voska iz domaće proizvodnje, pokrivanja troškova (podrška radu) i povećanja efikasnosti prilikom prerade voska. Privredni subjekat vrši preradu voska, a iznos od **0,50€/kg** se isplaćuje nakon dostavljenog Zahtjeva za isplatu sa podacima: ukupna količina prerađenog voska, spisak korisnika podrške sa prerađenim količinama i kopije fiskalnih računa o izvršenoj usluzi.

Podrška za nabavku voska - Podrška se daje za nabavku sertifikovanog voska za konvencionalnu i organsku proizvodnju meda. Bliži uslovi podrške biće definisani Javnim pozivom.

Nabavka pčelarskih kontejnera i prikolica/platformi za transport košnica - Podrška se daje u cilju povećanja proizvodnje kroz dostupnosti više pčelinjih paša. Pravo na podršku imaju pčelari koji imaju minimum 20 pčelinjih društava. Podrška obuhvata nabavku kontejnera za smještaj pčelinjih društava i prikolica/platformi za transport košnica. Podržava se nabavka jednog kontejnera ili jedne prikolice po gazdinstvu. Maksimalno učešće budžetskih sredstava je do **50% vrijednosti investicije**. Bliži uslovi podrške biće definisani Javnim pozivom.

Nabavka košnica djelova košnica, pčelarskog pribora i opreme i električnih ograda (čobanica) za pčelinjake. - Podrška se daje nabavke novih i obnavljanja postojećih dotrajalih košnica u cilju povećanja proizvodnje i poboljšanja higijensko-sanitarnih uslova u kojima se pčelinje društvo nalazi. Potreba za električnim ogradama (čobanicama) povećana je posljednjih godina zbog napada mrkih medvjeda na pčelinjake, što je posljedica neadekvatnog zagradijanja istih. Na osnovu prakse, kako kod nas tako i iz okruženja, može se konstatovati da su električne čobanice izuzetno efikasne, kad je u pitanju zaštita pčelinjaka od napada mrkog medvjeda na košnice pčela. U cilju smanjenja šteta na pčelinjacima od mrkog medvjeda opredjeljuje se podrška za nabavku električnih ograda sa pripadajućom opremom, za ogradijanje pčelinjaka. Podrška se daje u iznosu do **50% odobrenog troška**. Bliži uslovi će biti definisani Javnim pozivom.

Škola pčelarstva - Uvedeno je zanimanje i usvojen Program pčelar/ka III stepen stručnosti na nivou neformalnog obrazovanja odraslih. Podrška se daje za realizaciju programa i angažovanje predavača. Usled Covid krize, škola pčelarstva 2022. godine nije realizovana. Kako su se stekli uslovi za nastavak realizacije ove aktivnosti, ove godine nastavljamo sa edukacijom pčelara. Dodatno je planirana i izrada časopisa koji kontinuirano izlazi 19 godina. U pitanju je časopis "Pčelarstvo" koji je informativnog karaktera, koji obraduje stručne teme, tehnologiju pčelarenja, zdravstvenu zaštitu pčelinjih zajednica i dr. Način plaćanja na osnovu dostavljenih izvještaja i dokaza o utrošenim sredstvima.

Korisnici su registrovani poljoprivredni proizvodači, naučno istraživačka institucija, (Biotehnički fakultet) odobreni centri za selekciju pčelinjih matica i uzgajivači matica, registrovana privredna društva za preradu voska, lokalne pčelarske organizacije i Savez.

BILJNA PROIZVODNJA

DIREKTNA PLAĆANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI

Podrška se obezbjeđuje za sve obradive površine. Obradiva površina je oranica sa poljoprivrednom kulturom, obradivo zemljište u stakleniku/plasteniku sa poljoprivrednom kulturom i površina pod višegodišnjim zasadom na kojoj se obavlja poljoprivredna djelatnost.

Iznos podrške je **do 270€ po hektaru** za sve obradive površine, uključujući i novozasnovane površine na prethodno neobrađenom zemljištu.

Proizvođači višegodišnjih krmnih kultura, osim u godini zasnivanja usjeva, imaju pravo na direktna plaćanja u iznosu **od 100€ po hektaru** i u sljedeće tri godine za istu parcelu uz uslov da na njima primjenjuju redovno agrotehničke mjere i da godišnje dostavljaju zahtjev za podršku.

Dodatna podrška u iznosu od 400 EUR/ha odobrava se za zasnivanje poljoprivrednih površina na prethodno nekoristenom poljoprivrednom zemljištu, koje je prostorno identifikovano u SIZEP-u do 30. aprila 2023. godine.

Pravo na plaćanje se ostvaruje jednom godišnje za prihvatljivu obradivu površinu. Za jednu obradivu površinu može se ostvariti jedno pravo na plaćanje.

Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajuće registre Organa uprave, koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- posjeduju zasad minimalne površine od 0,3 hektara, ako se sabiraju površine od dvije ili više parcela, svaka od njih mora biti najmanje površine 0,05 hektara;
- za površine koje su upisane SIZEP u skladu sa zakonom do 30. aprila 2023. godine;
- poštuju principе dobre poljoprivredne prakse, redovno primjenjuju agrotehničke mjere;
- blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva u kojem su navedene sve obradive površine, uključujući i površine pod ratarskim kulturama koje su obradene u jesen 2022. godine.

Potreбно је да poljoprivredni proizvođači vode evidenciju na propisanom obrascu o upotrebi sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.

Zahtjev za podršku popunjava se i podnosi uz pomoć službenika iz Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za poljoprivredne registre i regionalnu koordinaciju.

Podnositelj zahtjeva dužan je da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, a ako na bilo koji način onemogući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.

Posebni uslovi, kriterijumi, način prijavljivanja i procedura realizacije i rok za dostavljanje zahtjeva za Direktna plaćanja definisati će se Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo.

U slučaju da se nakon završene administrativne i terenske kontrole, po određenoj mjeri, utvrdi razlika između odobrenog iznosa sredstava podrške i zahtijevanog iznosa sredstava podrške za:

- 20 do 50% odobreni iznos će biti umanjen za onoliko procenata za koliko je utvrđeno odstupanje;
- više od 50% podnositelj zahtjeva neće ostvariti pravo na podršku, osim u slučaju više sile.

U slučaju da podnositelj zahtjeva prijavi površine kao novosnovane tokom 2023. godine u smislu ostavarivanja prava na dodatnu podršku od **400€/ha**, a iste su bile evidentirane u SIZEP sistemu prethodni period, ili na bilo koji drugi način pokuša da na osnovu netačne dokumentacije, odnosno prevarom ostvari pravo na korišćenje sredstava podsticaja, biće isključen iz sistema subvencija na period od dvije godine od dana donošenja pravosnažnog rješenja Ministarstva o odbijanju isplate sredstava podsticaja.

Ako ukupna visina zahtjeva za plaćanja direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektru.

Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva za direktna plaćanja mogu se razmatrati i zahtjevi dostavljeni sa zakašnjenjem od 20 dana, s tim da se sredstva podrške umanjuju za svaki dan zakašnjenja u iznosu od 1% od podrške koju bi podnositelj zahtjeva ostvario da je zahtjev podnio blagovremeno. Zahtjevi podnijeti nakon dodatnog roka od 20 dana biće odbijeni kao neblagovremeni.

Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju uslove utvrđene Javnim pozivom.

Pravo na podršku ne mogu ostvariti privredna društva (djelimično ili potpuno) u državnoj svojini ili državna institucija. Registrovano poljoprivredno gazdinstvo koje je ažuriralo podatke u SIZEP-u **do 30. aprila 2023. godine**.

DIREKTNA PLAĆANJA ZA MLADOG POLJOPRIVREDNIKA

Mladim poljoprivrednikom smatra se nosilac poljoprivrednog gazdinstva, bilo da je osnovao novo poljoprivredno gazdinstvo kao nosilac ili je kao nosilac preuzeo postojeće poljoprivredno gazdinstvo, a koji **nije stariji od 40 godina** u godini podnošenja zahtjeva u momentu objavljivanja Javnog poziva za direktну podršku u biljnoj proizvodnji.

Plaćanje za mlade poljoprivrednike odobrava se na period od pet godina koji započinje prvim podnošenjem zahtjeva, pod uslovom da je zahtjev podnesen unutar perioda od pet godina nakon osnivanja ili preuzimanja gazdinstva.

Iznos plaćanja je **70€/ha**. Mladi farmer ostvaruje dodatna plaćanja za onoliko hektara za koliko je ostvario podršku kroz Osnovna plaćanja u biljnoj proizvodnji.

Nosilac poljoprivrednog gazdinstva koji ostvaruje uslove za plaćanja za mlade poljoprivrednike dužan je imati jedan od sledećih dokaza:

- minimalno završeno srednjoškolsko obrazovanje poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog smjera ili
- završen ili u toku diplomski studij iz područja biotehničkih nauka – polja poljoprivrede ili prehrambene tehnologije ili veterine ili
- završen jedan od stručnih poljoprivredno-prehrambenih programa obrazovanja odboren od strane Ministarstva nadležnog za obrazovanje (programi za ratara, voćara, povrtara, vinogradara - vinara, maslinara, pčelara-medara ili uzgajivača ovaca) ili

- završen jedan od stručnih programa ospozobljavanja koje sprovodi Biotehnički fakultet Univerziteta Crne Gore ili Odjeljenja za savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji i stočarstvu ili
- dokaz da je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore ili
- u evidenciji poljoprivrednog osiguranja ili
- da je ostvario podršku kroz mjeru ruralnog razvoju namjenjene pokretanju poslovanja mladih poljoprivrednika u tekućoj ili prethodnih pet godina.

Rok za podošenje zahtjeva biće definisan javnim pozivom.

Zahtjev za podršku popunjava se i podnosi uz pomoć službenika iz Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za poljoprivredne registre i regionalnu koordinaciju na jedinstvenom obrascu za Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji.

Podnositelj zahtjeva dužan je da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, a ako na bilo koji način onemogući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.

PODRŠKA RAZVOJU MASLINARSTVA

Proizvodno vezana plaćanja obezbeđuju se za sljedeće sektore i proizvodnje:

- Voće i povrće;
- Žitarice i krompir;
- Maslinovo ulje;
- Sjemenke
- Duvan.

Proizvodno vezana plaćanja za voće i povrće, kao i proizvodnju žitarica i krompira, dodjeljuju se korisnicima za prihvatljive površine na kojima se ove vrste proizvode u zasadu kao glavne kulture.

Iznos plaćanja je 100€/ha. Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajuće registre Organa uprave, koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- Posjeduju intenzivne zasade voća i/ili povrća i/ili žitarica i/ili krompira koji zadovoljavaju kriterijum minimalne površine. Minimalno prihvatljiva površina za podršku u voćarstvu je 0,3 hektara svake vrste voća pojedinačno. U povtarstvu minimalna površina je 0,3 hektara za svaku povrtnu vrstu, a izuzetak je proizvodnja salate gdje je prihvatljiva i kombinacija različitih vrsta (endivija, matovilac, radič i sl) kako bi se zadovoljio uslov minimalne prihvatljive površine od 0,3 hektara. Minimalno prihvatljiva površina u proizvodnji žitarica je 0,3 hektara za svaku vrstu žitarica posebno. Minimalna površina za proizvodnju krompira je 0,3 hektara, ako se sabiraju površine od dvije ili više parcela, svaka od njih mora biti najmanje površine 0,05 hektara.
- Ostvaruju minimalnu proizvodnju voća, povrća, krompira ili žitarica za svaku prihvatljivu vrstu i istu plasiraju na tržište, a što se dokazuje računom, otkupnim blokom, ugovorom ili drugim načinom plaćanja iz tekuće ili prošlogodišnje proizvodnje;
- Posjeduju polisu osiguranja za zasade i kulture za koje se traži proizvodno vezano plaćanje;
- Ostvarili su pravo na osnovna direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji za 2023. godinu;
- Blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva.

Proizvodno vezana plaćanja za maslinovo ulje dodjeljuju se korisnicima za prihvatljive površine pod maslinom, sa kojih se ostvaruju određeni prinosi maslinovog ulja odredene kategorije. Iznos plaćanja je **100€/ha**.

Pravo na podršku imaju proizvodači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajuće relevantne registre, koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- Posjeduju proizvodni zasad maslina minimalne površina od 0,3 hektara;
- Ostvaruju minimalnu proizvodnju maslinovog ulja, kategorije ekstra djevičansko i djevičansko i istu plasiraju na tržiste, a što se dokazuje računom, otkupnim blokom, ugovorom ili drugim načinom plaćanja iz tekuće ili prošlogodišnje proizvodnje;
- Postojanje polise osiguranja za zasade masline za koje se traži proizvodno vezano plaćanje;
- Ostvarili su pravo na osnovna plaćanja u 2023. godini;
- Blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva.

Proizvodno vezana plaćanja za sjemenski materijal

Podrška se obezbjeđuje za proizvodnju sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja kategorije:

- osnovni sjemenski krompir (oznaka: SE1, SE2, E) do 700€/ha;
- sertifikovani sjemenski krompir (oznaka: A i B) do 300€/ha;
- sjemensku proizvodnju žitarica do 300€/ha.

Pravo na podršku imaju proizvodači upisani u Registar proizvodača sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja i Registar poljoprivrednih gazdinstava koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- Posjeduju zasad minimalne površine od 0,5 hektara;
- Proizvodnju obavljaju u skladu sa propisanim zahtjevima za sjemensku proizvodnju (stručna i zdravstvena kontrola i sertifikacija), što se potvrđuje izvještajem Sektora za fitosanitarne poslove;
- Ostvaruju minimalnu proizvodnju sjemenskog materijala i istu plasiraju na tržiste, a što se dokazuje računom, otkupnim blokom, ugovorom ili drugim načinom plaćanja;
- Postojanje polise osiguranja za zasade i kulture za koje se traži proizvodno vezano plaćanje;
- Ostvarili su pravo na osnovna plaćanja u 2023. godini;
- Blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva.

Proizvodnja sjemenskog materijala koja nije u skladu sa Zakonom o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15) neće biti podržana.

Proizvodno vezana plaćanja za duvan

Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava, koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- Zasnovali su proizvodnju u 2023. godini;
- Posjeduju zasad minimalne površine od 0,5 hektara;
- Imaju zaključen ugovor sa registrovanim obradivačima duvana;
- Postojanje polise osiguranja za zasade i kulture za koje se traži proizvodno vezano plaćanje;
- Blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva.

Iznos direktnih plaćanja je **1.000€ po hektaru**. Pravo na podršku mogu ostvariti i udruženja proizvođača duvana na osnovu podnešenog zahtjeva, odobrenog od strane Ministarstva.

Uslovi koji se odnose na sve komponente:

Posebni uslovi, kriterijumi, način prijavljivanja i procedura realizacije i rok za dostavljanje zahtjeva za proizvodno vezana plaćanja za komponente 1, 2, 3 i 4 biće definisani Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo.

Zahtjev za podršku popunjava se i podnosi uz pomoć službenika iz Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za poljoprivredne registre i regionalnu koordinaciju.

Podnositelj zahtjeva dužan je da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, a ako na bilo koji način onemogući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.

Ako ukupna visina zahtjeva za plaćanja podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektaru.

Ako se sabiraju površine od dvije ili više parcela, svaka od njih mora biti najmanje površine 0,05 hektara.

U slučaju da se nakon završene administrativne i terenske kontrole, po određenoj mjeri, utvrdi razlika između odobrenog iznosa sredstava podrške i zahtijevanog iznosa sredstava podrške za:

- 20 do 50% odobreni iznos će biti umanjen za onoliko procenata za koliko je utvrđeno odstupanje;
- više od 50% podnositelj zahtjeva neće ostvariti pravo na podršku, osim u slučaju više sile.

Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva za direktna plaćanja mogu se razmatrati i zahtjevi dostavljeni sa zakašnjnjem od 20 dana, s tim da se sredstva podrške umanjuju za svaki dan zakašnjenja u iznosu od 1% od podrške koju bi podnositelj zahtjeva ostvario da je zahtjev podnio blagovremeno. Zahtjevi podnijeti nakon dodatnog roka od 20 dana biće odbijeni kao neblagovremeni.

MJERE POSEBNE PODRŠKE ZA VINO

Od mogućih mjera posebne podrške za vino, ove godine, opredijeljena sredstva koristiće se za:

- konverziju i restrukturiranje vinograda i
- promociju vina.

Pravo na podršku za konverziju i restrukturiranje vinograda imaju proizvođači grožđa i vina upisani u Vinarsku datoteku Vinogradarskog registra, u skladu sa Zakonom o vinu i koji su upisani u odgovarajući registar organa uprave.

Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu. Zahtjev za odobravanje aktivnosti dostavlja se Ministarstvu najkasnije **do 1. maja**, a zahtjev za odobravanje sredstava podrške najkasnije **do 30. novembra**.

Podrška iznosi **do 50%** ukupno prihvatljivih troškova, a ne više od **5.000,00 eura** po zahtjevu.

Pravo na podršku za promociju vina mogu ostvariti udruženja vinara i druga sektorska udruženja na osnovu podnešenog Programa promocije. Podrška se realizuje nakon odobrenja Programa promocije, i to **do 50%** od ukupno prihvatljivih troškova, a **ne više od 5.000,00 eura** po gazdinstvu.

Zahtjev za odobravanje Programa promocije dostavlja se Ministarstvu u skladu sa Javnim pozivom za 2023. godinu **najkasnije do 1. maja**, a zahtjev za odobravanje sredstava podrške nakon realizacije programskih aktivnosti, **najkasnije do 30. novembra**.

Svi zahtjevi dostavljaju se isključivo na obrascima, koji su sastavni dio Javnog poziva, a mogu se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje.

Specifični kriterijumi za podršku i iznos podrške biće definisani Javnim pozivom

PODRŠKA ZASNIVANJU I ODRŽAVANJU MATIČNIH ZASADA ODREĐENIH VOĆNIH VRSTA

Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava. Podrška se daje za:

- podizanje matičnih zasada predosnovne i osnovne kategorije za nabavljenu matična stabala odnosno podloge, a za matična stabla zaštićene sorte (u skladu sa zakonom kojim se ureduje pravo oplemenjivača biljnih sorti treba da ima ovlašćenje nosioca prava oplemenjivača za korišćenje reprodukcionog materijala te sorte) u iznosu **do 1.000,00€ po proizvođaču** matičnog zasada;
- nabavka i postavljanje mrežanika sa elementima za:
 - a) prekrivanje matičnih zasada u iznosu do 50% ukupne investicije;
 - b) uskladištenje sadnica u iznosu do 50% ukupne investicije;
- nabavku opreme potrebne za čuvanje, održavanje i umnožavanje sadnog materijala voćaka u iznosu **do 1.000,00€ po korisniku**

Kriterijmi za podršku:

- podizanje matičnih zasada: za nabavljenu matičnu stabla sertifikat o kvalitetu zemlje izvoznice za predosnovne i osnovne kategorije sadnog materijala voća odnosno fitosertifikat, a za zaštićene sorte u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravo oplemenjivača biljnih sorti i ovlašćenje nosioca prava za korišćenje te sorte;
- nabavka i postavljanje mrežanika: faktura/JCI za nabavku mrežanika sa elementima za prekrivanje matičnih zasada i usklađenje sadnica;
- nabavka opreme potrebne za čuvanje i umnožavanje sadnog materijala voćaka: faktura/JCI za nabavku.

PODRŠKA INVESTICIJAMA U PRIMARNOJ BILJNOJ PROIZVODNJI

Korisnici: Podnosioci zahtjeva koji su upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava.
Razvoj biljne proizvodnje podržava se kroz više sektora i to:

Komponenta I – vinogradarstvo:

- podršku za zasnivanje novih vinograda;
- nabavku potpornih elemenata za uzgoj (stubovi i žica);
- nabavku mreža za zaštitu od ptica;
- nabavku sistema za navodnjavanje;
- nabavka protivgradne mreže sa pratećom konstrukcijom;
-

Komponenta II - voćarstvo:

- podizanje novih voćnih zasada;
- nabavku potpornih stubova za špalirni uzgoj (stubovi i žica);
- nabavku mreža za zaštitu od ptica;
- nabavku sistema za navodnjavanje;
- nabavku agrotekstila;
- podizanje tunela za uzgoj jagoda;
- nabavku folija za zaštitu od kiše sa pratećom konstrukcijom u cilju sprečavanja pucanja plodova;

Komponenta III - maslinarstvo:

- pripremu zemljišta za sadnju maslina na nekorištenom (kamenitom, teže pristupačnom) terenu;
- podizanje novih zasada maslina;
- revitalizaciju starih zasada maslina;
- nabavku sistema za navodnjavanje;
- izgradnju podzida u zasadima u cilju čuvanja zemljišta od erozije;
- upravljanje biljnim otpadom;

Komponenta IV - povrtarska proizvodnja:

- investicije u plasteničku proizvodnju: nabavka konstrukcije, folija/najlona, sistema za navodnjavanje i sistema za orošavanje, mreža za zasjenu, agrotekstila i agrila;
- uspostavljanje sistema za navodnjavanje za proizvodnju povrća na otvorenom polju;
- nabavka sertifikovanog sjemenskog/sadnog materijala povrtarskih kultura za proizvodnju povrća u proljećno-ljetnjem periodu;
- nabavka sertifikovanog sadnog materijala (rasada) povrtarskih kultura za jesenju sadnju;

Komponenta V - ljekovito i aromatično bilje:

- zasnivanje plantaža: žalfije (*Salvia officinalis*), lavande (*Lavandula angustifolia*), kantariona (*Hypericum perforatum*), smilja (*Helichrysum arenarium*), majčine dušice (*Thymus serpyllum*), timijana (*Thymus vulgaris*), matičnjaka (*Melissa officinalis*), pelina (*Artemesia absinthium*), lincure (*Gentiana lutea*) i drugih vrsta višegodišnjeg ljekovitog i aromatičnog bilja;
- nabavku sistema za navodnjavanje.

Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi 10.000€ uz osnovnu budžetsku podršku do 60% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 6.000€.

Dodatnih 10%, odnosno ukupno 70% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registrar subjekata u organskoj proizvodnji, zaključno sa 31. decembrom 2022. godine.

Dodatnih 10% ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva. Izuzetno od navedenog, osnovna podrška za komponentu IV – povrtarska proizvodnja iznosi do 30% vrijednosti prihvatljive investicije za nabavku sjemena, odnosno do 50% za nabavku rasada iz domaće proizvodnje.

Poljoprivredno gazdinstvo podnosi Ministarstvu zahtjev u skladu sa Javnim pozivom za za 2023. godinu najkasnije do 1. novembra

EKONOMSKO - INVESTICIONE MJERE

RAZVOJ SELA IZGRADNJA INFRASTRUKTURE

Podrška se daje za poboljšanje ruralne infrastrukture, a posebno za:

- izgradnju nove i adaptaciju i rekonstrukciju postojeće infrastrukture (put, voda, struja i ostala infrastruktura) do pojedinih ili grupa seoskih domaćinstava, pristup katunima, infrastruktura u okviru gazdinstva (izuzev asfaltiranja);
 - projekte razvoja elektro mreže u ruralnim područjima, kao i korišćenje solarne energije;
 - projekte podrške radu mašinskih prstenova;
 - nabavka mehanizacije i opreme za čišćenje snijega;
 - ostale projekte ruralne infrastrukture Ministarstvo će kontaktirati sve lokalne samouprave sa ciljem dostavljanja po tri prioritetna projekta iz oblasti koje se finansiraju ovom mjerom. Predlog projekata mora da sadrži: opis lokacije, fotografije postojećeg stanja, opis i vrijednost investicije kao i obrazloženje koje prije svega predstavlja broj potencijalnih poljoprivrednika i poljoprivrednih površina koje će imati benefit po realizaciji investicije.
- Pojedinačni zahtjevi mogu biti upućeni od strane sela, grupe građana, režijskih odbora i individualnih gazdinstava.

UPRAVLJANJE RIZICIMA U POLJOPRIVREDI - OSIGURANJE

Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava odnosno registre koje vodi Organ uprave. Podrška za upravljanje rizicima u poljoprivredi sastoji se iz:

- finansiranja dijela troškova osiguranja od šteta na poljoprivrednim usjevima, stočnom fondu i za osiguranje od požara za registrovana poljoprivredna gazdinstva,

Kod osiguranja životinja neophodno je da se vrše redovni veterinarski pregledi i da su ispunjeni svi propisani zahtjevi zdravstvene zaštite, zahtjevi dobrobiti životinja pri uzgoju životinja.

Kod osiguranja usjeva i plodova neophodno je da su ispunjene sve agrotehničke mjere i dobra poljoprivredna praksa.

Podrška za osiguranje od šteta na poljoprivrednim usjevima, stočnom fondu i za osiguranje od požara može da iznosi do **60% polise osiguranja**.

PODRŠKA AKTIVNOSTIMA KOOPERATIVA, UDRUŽENJA I ORGANIZACIJA PROIZVODAČA

Podrška se daje za realizaciju plana i programa osnivanja i rada kooperativa i udruženja za organizovanje proizvodnje na poljoprivrednim gazdinstvima, prerade, promocije i prodaje poljoprivredno - prehrabnenih proizvoda, snabdijevanja repromaterijalom, energentima, sredstvima za proizvodnju, nabavku poljoprivredne mehanizacije i djelova za poljoprivrednu mehanizaciju i tehnoške opreme.

Podrška se daje za osnivanje i rad organizacija proizvođača i može se dodijeliti organizaciji proizvođača koju je Ministarstvo priznalo u skladu sa propisanim uslovima. Za podršku priznatim organizacijama proizvođača prihvatljivi su troškovi za iznajmljivanje prostora, nabavka kancelarijske opreme, uključujući računarsku opremu i softver, režije, pravne usluge i ostali troškovi. U slučaju kupovine prostora prihvatljivi troškovi su ograničeni na troškove iznajmljivanja tog prostora po tržišnim cijenama. Ministarstvo će zainteresovanim proizvođačima pružiti podršku u smislu obuka i studijskih posjeta, kao i pružanja konsultantskih usluga, kako bi se obezbijedilo ispunjavanje uslova neophodnih za osnivanje, odnosno priznavanje organizacije proizvođača u skladu sa propisanim uslovima.

Priznatim organizacijama proizvođača može se dodijeliti podrška u vrijednosti **do 10.000€**. Komisija za dodjelu sredstava obaviće kontrolu kako bi provjerila jesu li ciljevi iz finansijskog plana postignuti.

PODRŠKA ZA NABAVKU MEHANIZACIJE, PRIKLJUČAKA I OPREME U FUNKCIJI PRIMARNE PROIZVODNJE

Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava.

Mjera se realizuje sprovodenjem Javnog poziva za nabavku kroz dvije komponente:

- **KOMPONENTA I:** nabavka dvoosovinskih traktora,
- **KOMPONENTA II:** nabavka mehanizacije, priključaka i opreme u zavisnosti od vrste poljoprivredne proizvodnje.

Maksimalno učešće budžetskih sredstava je:

- **KOMPONENTA I: 40% od vrijednosti** prihvatljive investicije, a **ne više od 5.000€** po odobrenom zahtjevu;
- **KOMPONENTA II: do 50% vrijednosti** prihvatljive investicije, a **ne više od 3.000€** po podnesenom zahtjevu.

Prihvatljiv je maksimalno jedan zahtjev po gazdinstvu za samo jednu komponentu.

PODRŠKA INVESTICIJAMA ZA IZGRADNJU BUNARA I BISTIJERNI

Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva koja posjeduju i obrađuju najmanje 0,3 ha voćnjaka i vinograda, 0,5 ha povrtarskih kultura, 1 ha ratarskih kultura (uključujući krompir) i 0,3 ha plastenika, a u dijelu stočarske proizvodnje gazdinstva koja u vlasništvu imaju minimum tri uslovna grla.

Za nabavku tifona minimalna površina pod ratarskim, povrtarskim i krmnim usjevima treba da bude 3 ha.

Mjera se realizuje sprovodenjem Javnog poziva za investicije u:

- bušenje bunara i ugradnja prateće opreme;
- nabavku novih tifona;
- nabavku motornih pumpi za vodu;
- nabavku rezervoara (tankova) za vodu;
- izgradnju bistijerni;
- adaptaciju postojećih bistijerni.

Maksimalno prihvatljiva investicija za podršku iznosi iznosi **10.000€** uz budžetsku podršku **do 50% vrijednosti** prihvatljive investicije, odnosno do 5.000€. Pored iznosa podrške od 50% još **dodatnih 10%**, odnosno ukupno 60% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji, zaključno sa 31. decembrom 2022. godine. **Dodatnih 10%** ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

PODRŠKA POKRETANJU I RAZVOJU POSLOVANJA MLADIH POLJOPRIVREDNIKA

Komponenta I – Podrška pokretanju poslovanja mlađih poljoprivrednika

Pravo na podršku kroz ovu mjeru imaju mlađi ljudi, koji su nezaposleni i imaju završenu srednju poljoprivrednu/veterinarsku školu ili završen poljoprivredni/veterinarski fakultet, koji posjeduju poljoprivredno zemljište i koji žele da se bave poljoprivredom.

Kriterijumi su sljedeći:

- fizičko lice, starosti od 18 do 40 godina;
- na evidenciji Zavoda za zapošljavanje;
- završena srednja poljoprivredna/veterinarska škola ili završen poljoprivredni/ biotehnički/veterinarski fakultet;
- posjeduje zemlju na svoje ime ili kao član kućne zajednice registrovanog poljoprivrednog gazdinstva ili posjeduje ugovor o zakupu poljoprivrednog zemljišta zaključen na period od najmanje 7 godina.

Učešće budžetskih sredstava za podršku je **100%**, odnosno do **10.000 €** po odobrenom biznis planu i po jednom mladom poljoprivredniku.

Komponenta II – Podrška razvoju poslovanja mladih poljoprivrednika

Pravo na podršku kroz ovu mjeru imaju mladi ljudi, koji se već bave poljoprivrednom proizvodnjom na svom registrovanom poljoprivrednom gazdinstvu.

Kriterijumi za podršku su sljedeći:

- fizičko lice, starosti od 18 do 40 godina;
- posjeduje Rješenje o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava;
- posjeduje Rješenje o upisu u Registar poljoprivrednih osiguranika.

Maksimalna vrijednost investicije za podršku opisane u biznis planu je do **10.000€**. Učešće budžetskih sredstava za podršku je **80%**, odnosno do **8.000€** po odobrenom biznis planu i po jednom mladom poljoprivredniku.

Podrška se odobrava za primarnu poljoprivrednu proizvodnju:

- višegodišnji zasadi;
- povrtarska i ratarska proizvodnja;
- stočarstvo.

PODRŠKA INVESTICIJAMA U PRERADI NA GAZDINSTVIMA

Korisnik podrške je nosilac poljoprivrednog gazdinstva, koje mora biti upisano u Registar poljoprivrednih gazdinstava.

Podržavaju se investicije za:

- kupovinu nove namjenske opreme za preradu, čuvanje i pakovanje proizvoda i adaptaciju objekata/prostorija za preradu, čuvanje i pakovanje.
- adaptaciju objekata/prostorija koji nijesu u okviru stambenih prostorija, a upisane su u listu nepokretnosti.

Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi **10.000€** uz budžetsku podršku do **50%** vrijednosti prihvatljive investicije (do **5.000€**), još **dodatnih 10%**, odnosno ukupno **60%** za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji, zaključno sa **31. decembrom 2022. godine**. Dodatnih **10%** ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

PODRŠKA UVODENJU INOVACIJA U SEKTOR POLJOPRIVREDE

Podržaće se sljedeće aktivnosti u svim sektorima poljoprivredne proizvodnje:

- Uvođenje novih tehnologija koje imaju za cilj smanjenje troškova proizvodnje kroz racionalnu upotrebu inputa (vode, pesticida ili dubriva);

U sektoru stočarstva podržava se i:

- Uvođenje inovativnih praksi ishrane radi smanjenja troškova hrane i poboljšanja produktivnosti/mlječnosti u govedarstvu (može uključivati uvođenje relevantnih IT tehnologija);
- Uvođenje inovativnih praksi u sektor mljekarstva;
- Uvođenje inovacije u pčelarstvu;

U sektoru biljne proizvodnje podržaće se i:

- Inovacije u oblasti zbrinjavanja otpada i nus proizvoda nastalih u postupku poljoprivredne proizvodnje;
- Uvođenje novih tehnologija za proizvodnju u zaštićenim prostorima (sistemi za zagrijavanje);
- Podrška proizvodnim inovativnim konceptima koji su prilagođeni da odgovore na klimatske promjene (tehnologije protiv mraza, mašine za orušavanje i sl);
- Podrška inovativnim tehnologijama (IT rješenja) koje imaju za rezultat smanjenu upotrebu pesticida, preciznu primjenu vode i dubriva, uključujući podršku za dobijanje atesta za rasprskivače.

Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi **10.000€** uz budžetsku podršku do **80% vrijednosti** prihvatljive investicije, odnosno do **8.000€**.

OČUVANJE AUTOHTONIH GENETIČKIH RESURSA U POLJOPRIVREDI

Pravo na podršku imaju proizvođači proizvođači upisani u odgovarajuće registre Organa uprave koji uzgajaju autohtone vrste/sorte/rase i koji su saglasni da sarađuju sa institucijom nadležnom za genetičke resurse po pitanju dostavljanja materijala i pružanja neophodnih informacija. U biljnoj proizvodnji podrška se daje:

- za višegodišnje kulture: uzgoj i njega pojedinačnih (do 20) veoma starih stabala masline/čokota vinove loze ili zasada procijenjene starosti preko 200 godina (za masline preko 1000 godina), uzgoj i njega pojedinačnih stabala (do 20) ili zasada ostalih voćnih vrsta/sorti, koje su ugrožene genetskom erozijom, a za koje je dostavljen dokaz o starosti i dokazi o saradnji sa Crnogorskom bankom biljnih gena;
- za jednogodišnje kulture: uzgoj ratarskih i povrtarskih kultura na površini većoj od 0,3ha po uzgajanoj vrsti a za koje su dostavljeni dokazi o saradnji sa Crnogorskom bankom biljnih gena koja je smještена na Biotehničkom fakultetu.

U stočarstvu podrškom je obuhvaćena:

- autohtona rasa goveda – buša, autohtone rase ovaca: žuja, sora, (jezero) pivska pramenka i ljaba, domaća balkanska koza (prioritetno crvene boje kostreti) i magarac.

Za potrebe očuvanja genetičkih resursa u govedarstvu za rasu buša, podržava se nabavka tri priplodnjaka-bika u čistoj rasi. Podrška je namijenjena i naučno-istraživačkim institucijama za rad na inventarizaciji, sakupljanju, morfološkoj karakterizaciji, genetičkoj identifikaciji i konzervaciji genetičkih resursa.

PODRŠKA ORGANSKOJ PROIZVODNJI

Podrška se daje proizvođačima koji proizvode organske proizvode u skladu sa Zakonom o organskoj proizvodnji. Podrška se ostvaruje po hektaru proizvodne površine, pčelinjem društvu, jedinku živine i uslovnom grlu u stočarstvu. Podrška se obezbeđuje za kontrolu i sertifikaciju organske proizvodnje. Pravo na podršku mogu ostvariti poljoprivredni proizvođači koji su upisani u Registar subjekata u organskoj proizvodnji zaključno sa 31. oktobrom 2023. godine i u Registar poljoprivrednih gazdinstava, zaključno sa datumom prijave za podršku kroz ovu mjeru.

U biljnoj proizvodnji minimalne površine za podršku su:

- 0,15 ha za proizvodnju povrća u zaštićenim prostorima i 0,3 ha za proizvodnju povrća na otvorenom;
- 0,5 ha za višegodišnje kulture (voće, ljekovito i aromatično bilje);
- 0,5 ha za ratarske kulture.

U pčelarskoj proizvodnji minimalni kriterijum je 20 pčelinjih društava.

U stočarskoj proizvodnji minimalni kriterijumi su:

- 3 grla krava i priplodnih junica;
- 30 ovaca;
- 30 koza;
- 300 jedinki živine

Pravo na podršku kroz ovu mjeru može se ostvariti samo za površine koje su upisane u Sistem za identifikaciju zemljišnih parcela (SIZEP) u skladu sa zakonom.

Ako se sabiraju površine od dvije ili više parcela, svaka od njih mora biti najmanje površine 0,1 hektara.

A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji za:

- višegodišnje zasade - 450€/ha;
- ratarsku proizvodnju - 300€/ha (proizvođači višegodišnjih krmnih kultura, osim u godini zasnivanja usjeva, imaju pravo na podršku u iznosu od 120€ i u sljedeće tri godine za istu parcelu uz uslov da se iste prijavljuju za sertifikaciju i kontrolišu od strane ovlašćenog kontrolnog tijela);
- proizvodnju povrća - 380€/ha.

B. Plaćanje u stočarskoj proizvodnji po:

- uslovnom grlu krave i junice - 120€;
- uslovnom grlu ovaca i koza - 120€;
- jedinki živine - 2,5€;
- pčelinjem društvu - 40€.

Plaćanje u biljnoj proizvodnji za proizvodače koji u tekućoj godini prvi put potpisuju Ugovor o kontroli i sertifikaciji sa ovlašćenim kontrolnim tijelom za sertifikaciju (proizvodači kojima je odobren ulazak u prelazni period):

- višegodišnje zasade – 500€/ha;
- ratarsku proizvodnju – 300€/ha (proizvodači višegodišnjih krmnih kultura, osim u godini zasnivanja usjeva, imaju pravo na podršku u iznosu od 120€ i u sljedeće tri godine za istu parcelu uz uslov da se iste prijavljuju za sertifikaciju i kontrolisu od strane ovlašćenog kontrolnog tijela);
- proizvodnju povrća – 400€/ha.

B.1. Plaćanje u stočarskoj proizvodnji za proizvodače koji u tekućoj godini prvi put potpisuju Ugovor o kontroli i sertifikaciji sa ovlašćenim kontrolnim tijelom za sertifikaciju (proizvodači kojima je odobren ulazak u prelazni period):

- uslovnom grlu krave i junice – 140€;
- uslovnom grlu ovaca i koza – 140€;
- jedinki živine – 3€;
- pčelinjem društvu – 45€.

SERTIFIKACIJA GEOGRAFSKOG PORIJEKLA VINA

Komponenta 1: Zaštita naziva oznake

Opredjeljuje se podrška za konstituisanje udruženja proizvodače, pripremu i definisanje Specifikacije proizvoda za zaštitu naziva i registraciju oznake. Ostvarivanje prava na podršku za zaštitu naziva oznake imaju registrovana udruženja proizvodača vina, koja zadovoljavaju uslove definisane Zakonom o vinu. Uz zahtjev za podršku Udruženje prilaže Specifikaciju proizvoda za konkretnu oznaku, dokaz o registraciji udruženja, spisak svih vina koje proizvode potpisnici zahtjeva za zaštitu naziva oznake. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascima, koji su propisani Zakonom i pratećim podzakonskim aktima. Iznos podrške je do **5.000€** po oznaci.

Komponenta 2: Sertifikacija geografskog porijekla konkretnog vina

Opredjeljuje se logistička i finansijska podrška za sertifikaciju geografskog porijekla konkretnog vina samo u prvoj godini sticanja sertifikata zbog dodatnih izdataka generisanih značajnim promjenama u označavanju i predstavljanju vina nakon sticanja sertifikata. Da bi ostvarili pravo na podršku za sertifikovano vino, svako pravno ili fizičko lice, dužno je da u skladu sa Zakonom o vinu, osim kontrole kvaliteta vina radi stavljanja u promet, uredno vodi vinarsku evidenciju, blagovremeno dostavi obavezne izjave o berbi, proizvodnji, obradi i o zalihamama vina. Do podnošenja zahtjeva za sertifikaciju, neophodno je da produ barem dva proizvodna ciklusa (dvije vinske godine) ukoliko vinar raspolaže sa zalihamama vina, odnosno, ukoliko zahtjev za sertifikaciju odredene količine vina premašuje godišnji obim proizvodnje toga vina. Do podnošenja zahtjeva za sertifikaciju „starijih“ vina, koja su označena i tradicionalnim terminima „arhivsko vino“ i „rezervisano vino“, potrebno je dostaviti obavezne izjave za adekvatni broj kontinuiranih proizvodnih ciklusa.

Uz zahtjev za podršku dostavlja se kompletna dokumentacija neophodna za sertifikaciju konkretnog vina, etiketa vina prije i nakon sertifikacije. Iznos podrške je do **150€ po proizvodu** i ne više od **450€ po proizvodaču** u toku budžetske godine.

POLITIKA KVALITETA - ŠEMA KVALITETA

Opredjeljuje se podrška za pripremu i definisanje neophodne dokumentacije za registraciju kolektivne šeme kvaliteta, u iznosu do **5.000€**, po jednoj oznaci. Podrška se dodjeljuje grupama proizvođača ili prerađivača koji su kroz edukativne aktivnosti stekli znanja u pogledu uvođenja i praćenja šeme kvaliteta i koji su podnijeli zahtjev za registraciju Ministarstvu, sa predviđenom dokumentacijom, u skladu sa odredbama relevantnih pravnih akata: Zakonom o šemama kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda („Službeni list CG“, broj 22/17), i Zakonom o jakim alkoholnim pićima („Službeni list CG“, broj 53/16), kao i za unapređivanje znanja za ocjenjivanje kvaliteta proizvoda.

Podrška se opredjeljuje za realizaciju/sprovodenje internih kontrola kvaliteta kod proizvođača koji imaju pravo na korišćenje registrovane šeme kvaliteta (oznaka porijekla, geografska oznaka, garantovano tradicionalni specijalitet i viši kvalitet), objavljene u Službenom listu Crne Gore.

PODRŠKA PROMOCIJI I PLASMANU ORGANSKIH PROIZVODA

Podrška se daje privrednim subjektima koji vrše otkup domaćih organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda sertifikovanih u skladu sa Zakonom o organskoj proizvodnji („Službeni list CG“, broj 56/13) i iste prodaju krajnjim potrošačima.

Podrška se ostvaruje u odnosu na otkupljenu vrijednost domaćih organskih proizvoda bez poreza na dodatu vrijednost (PDV) za prodajnu godinu koja se računa **od 01. oktobra 2022. do 30. septembra 2023. godine.**

Pravo na podršku mogu ostvariti privredni subjekti upisani u Centralni registar privrednih subjekata (CRPS), koji se prijave na Javni poziv i dostave odgovarajuću dokumentaciju kojom se dokazuje vrijednost i broj otkupljenih domaćih organskih proizvoda za navedenu prodajnu godinu.

Podrška se ostvaruje u iznosu od **10%** od nabavljenje vrijednosti bez PDV-a za domaće sertifikovane organske proizvode i proizvode iz prelaznog perioda i **20€ po svakom novom ulistanim proizvodu** za navedenu prodajnu godinu.

Obračun podrške vrši se na osnovu administrativne kontrole. Bliži kriterijumi koji se odnose na potrebnu dokumentaciju, uslove i postupak za ostvarivanje prava na podršku, iznos podrške, kao i rok za podnošenje zahtjeva, utvrđuje Ministarstvo Javnim pozivom.

UVODENJE STANDARDA KVALITETA I BEZBJEDNOSTI HRANE

Podrška se obezbjeđuje za:

Uvođenje, sertifikaciju i resertifikaciju sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane.

Podrška se odnosi na troškove uvođenja, sertifikacije i resertifikacije sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane i iznosi najviše **60%** ukupnih troškova uvođenja, sertifikacije i resertifikacije, **maksimalno do 4.000€ po projektu**. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava za podršku biće definisani Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo.

Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na sajtu Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.

Edukacija za uvođenje sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane, za poljoprivredne i prehrambene proizvođače zainteresovane za podizanje kvaliteta proizvoda i proizvodnje. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava za podršku biće definisani Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo.

Laboratorijsku kontrolu kvaliteta poljoprivrednih, prehrambenih proizvoda (vina, alkoholnih pića, eteričnog ulja, maslinovog ulja, meda i drugih pčelinjih proizvoda, proizvodi od voća, povrća i žitarica) i laboratorijsku analizu plodnosti zemljišta.

Pravo na nadoknadu troškova za obavljenu fizičko-hemijsku analizu vina, alkoholnog pića, maslinovog i eteričnog ulja, meda i drugih pčelinjih proizvoda prilikom stavljanja proizvoda u promet, mogu da ostvare registrovani proizvođači koji su upisani u odgovarajuće registre Organa uprave čija godišnja proizvodnja ne prelazi:

- 30.000 litara vina;
- 10.000 litara alkoholnog pića;
- 1.000 litara maslinovog ulja;
- 100 litara eteričnog ulja i
- 2.000 kg meda.

Pravo na nadoknadu troškova za obavljenu fizičko-hemijsku analizu prerađenih proizvoda od voća, povrća i žitarica ima registrovano porodično poljoprivredno gospodinstvo, pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koje proizvodi, obrađuje i prerađuje male količine primarnih proizvoda, iz sopstvene proizvodnje (do 100 kilograma nedeljno) i koje je upisano u odgovarajuće registre Organa uprave.

Visina podrške je do **80% od ukupnih troškova analize**, na osnovu dostavljenog zahtjeva, rezultata analize i dokaza o uplati. Maksimalna visina podrške **po proizvođaču je 300€**.

Pravo na nadoknadu troškova za obavljenu analizu plodnosti zemljišta, mogu da ostvare registrovani poljoprivredni proizvođači u godini zasnivanja proizvodnog zasada i koje je upisano u odgovarajuće registre Organa uprave. **Minimalna površina zasada je 0,3 ha.** Visina podrške je do **80% cijene analize** i isplaćuje se na osnovu dostavljenog zahtjeva, rezultata analize sa preporukom za dubrenje i dokaza o uplati.

Rok za dostavljanje zahtjeva je 30. novembar.

PROMOCIJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA I POLJOPRIVREDE, EDUKACIJA I STUDIJSKA PUTOVANJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA

Mjera jačanja konkurentnosti poljoprivrede se sprovodi kroz podršku raznim vidovima promotivnih kampanja:

- učešće na regionalnim i međunarodnim sajmovima i izložbama;
- organizovanje lokalnih sajmova, izložbi i drugih manifestacija vezanih za poljoprivredu i ruralni razvoj;
- studijske posjete poljoprivrednih proizvođača u inostranstvu;
- promocija poljoprivrednih proizvoda.

Pravo na sredstva podrške za promociju poljoprivrednih proizvoda mogu ostvariti pravna i fizička lica, koja uz zahtjev dostavljaju plan promocije/studijske posjete sa finansijskim planom.

Prednost za dobijanje podrške imaju kooperativne i udruženja u odnosu na individualne poljoprivredne proizvođače.

Podrška se sprovodi u vidu kofinansiranja.

PROGRAM STARAČKIH NAKNADA

U Crnoj Gori u ruralnim sredinama žive domaćinstva čiji članovi su se bavili poljoprivredom kao jedinim i glavnim zanimanjem, ali zbog specifičnosti socijalne politike nijesu bili u mogućnosti da ostvare pravo na penziju, drugu vrstu naknade ili socijalnog davanja. Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju utvrđio je da nosiocu porodičnog poljoprivrednog gazdinstva pripada pravo na staračku naknadu. Većina domaćinstava u ruralnoj sredini bave se poljoprivredom uglavnom za svoje potrebe i na taj način održavaju život na selu kojem prijeti depopulacija.

Pored staračkih naknada, kroz ovu mjeru Ministarstvo može odobriti jednokratnu interventnu novčanu pomoć. Staračka naknada obezbjeđuje se za jednog supružnika. Ako živi na selu i bavi se poljoprivredom za svoje potrebe, pri čemu ni jedan od supružnika nema primanja po drugom osnovu.

Jednokratnu interventnu novčanu pomoć mogu ostvariti najugroženija seoska domaćinstva, a odluka o visini podrške se donosi na osnovu mišljenja Direkcije u oblasti biljne proizvodnje ili Direkcije u oblasti stočarstva. Navedenu pomoć mogu da ostvare i porodice u stanju socijalne potrebe, koje nijesu u mogućnosti da obezbijede osnovne životne uslove. Korisnici su muškarci koji su navršili **65 godina života**, žene koje su navršile **60 godina života**, koji nemaju nikakva druga primanja i koji se bave poljoprivredom za svoje potrebe.

Najugroženija seoska i staračka domaćinstva kojima Ministarstvo odobri jednokratnu interventnu novčanu pomoć.

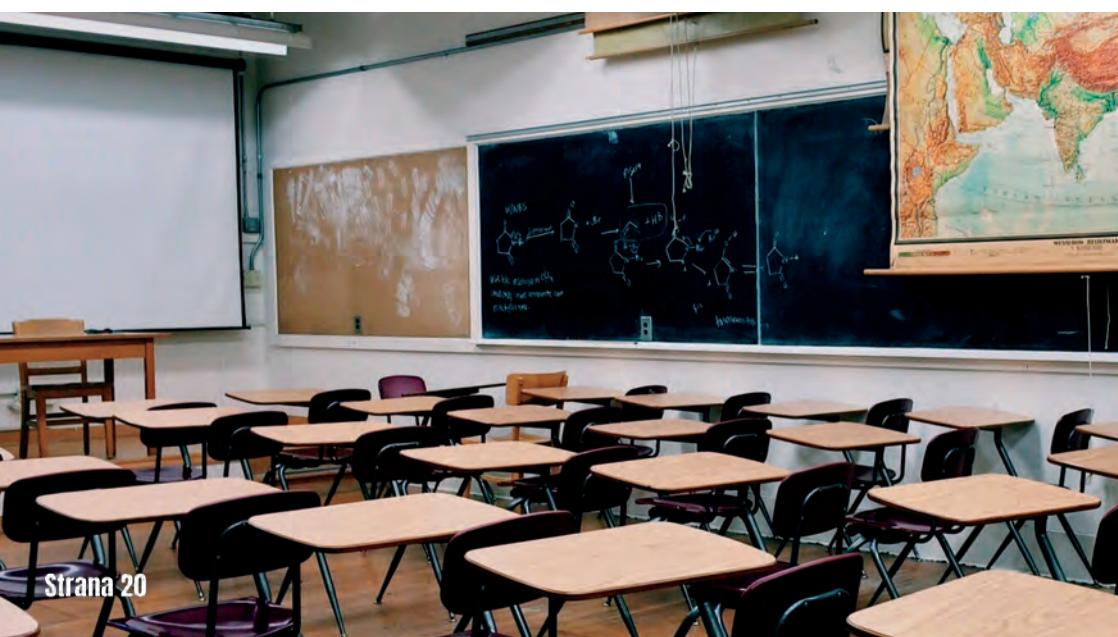
PROGRAM BESPLATNE DISTRIBUCIJE VOĆA, POVRĆA, MLIJEKA I MLIJEČNIH PROIZVODA U ŠKOLAMA (ŠKOLSKE ŠEME)

Program besplatne distribuciju voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda obuhvata distribuciju ovih proizvoda djeci nižih razreda školoskog uzrasta, različite edukacije djece o zdravim prehrabbenim navikama i proizvodnji hrane, te druge prateće obrazovne mjere (časovi degustacije, sjetva, sadnja i održavanje školskih bašta, posjete poljoprivrednim gazdinstvima).

Program će se sprovoditi u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za obrazovanje i za zdravstvo.

Dobavljači/distributeri proizvoda koju učestvuju u Programu moraju ispuniti uslove Javnog poziva. Odabir će se vršiti među poljoprivrednim proizvodačima, proizvodačima uključenim u udruženja, kooperative i organizacije i distributerima voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda iz Crne Gore koji su upisani u relevantne registre i blagovremeno su prijavljeni na Javni poziv.

Programom poboljšanja dostupnosti hrane (voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda) za škole propisana je lista prihvatljivih proizvoda odobrena od strane Ministarstva zdravljia (organa državne uprave nadležnim za zdravstvo). Proizvodi se dodjeljuju u količini dovoljnoj da se izvrši raspodjela ukupnom broju učenika u školama koji su korisnici Programa.

RIBARSTVO

MODERNIZACIJA PROFESIONALNE RIBOLOVNE FLOTE ZA ULOV DEMERZALNIH RESURSA

Podrška modernizaciji profesionalne ribolovne flote za ulov demerzalnih resursa odnosi se na kofinansiranje profesionalnih ribara (nosilaca dozvole za obavljanje velikog privrednog ribolova) u troškovima rekonstrukcije ribolovnih plovnih objekata, zamjene glavnog motora, opravke i servisa glavnog motora, veza ribolovnog plovnog objekta, nabavke novog pomoćnog motora, povećanja higijenskih i zdravstvenih standarda na plovilu, nabavke ribolovnog alata i opreme, nabavke sigurnosne opreme na ribolovnom plovnom objektu, uredaja za monitoring, kontrolu i nadzor ribolovnih aktivnosti, kao i elektronskih uredaja za povećanje efikasnosti prilikom ulova. Maksimalan iznos budžetskih sredstava je do **50% vrijednosti** ispostavljenih računa, maksimalno do **10.000 €**. Kriterijumi za podršku biće definisani Javnim pozivom.

Korisnici: Profesionalni ribari (nosioци dozvole za obavljanje velikog privrednog ribolova), uz upotrebu ribolovnog alata mreže koče i drugih ribolovnih alata za ulov demerzalnih resursa.

MODERNIZACIJA PROFESIONALNE RIBOLOVNE FLOTE ZA ULOV PELAGIČNIH RESURSA

Podrška modernizaciji profesionalne ribolovne flote za ulov pelagičnih resursa odnosi se na kofinansiranje profesionalnih ribara (nosilaca dozvole za obavljanje velikog privrednog ribolova) u troškovima rekonstrukcije ribolovnih plovnih objekata, zamjene glavnog motora, opravke i servisa glavnog motora, veza ribolovnog plovnog objekta, nabavke novog pomoćnog motora, povećanja higijenskih i zdravstvenih

standarda na plovilu, nabavke ribolovnog alata i opreme, nabavke sigurnosne opreme na ribolovnom plovnom objektu, uredaja za monitoring, kontrolu i nadzor ribolovnih aktivnosti, kao i elektronskih uredaja za povećanje efikasnosti prilikom ulova. Maksimalan iznos budžetskih sredstava je do **50% vrijednosti** ispostavljenih računa, maksimalno do **10.000 €**. Kriterijumi za podršku biće definisani Javnim pozivom.

MODERNIZACIJA PROFESIONALNE RIBOLOVNE FLOTE U MALOM PRIVREDNOM RIBOLOVU

Podrška u modernizaciji i osavremenjivanju postojećih ribolovnih plovnih objekata dužine **od 3 do 10 m** u malom privrednom ribolovu odnosi se na kofinansiranje u troškovima zamjene motora, opravke i servisa glavnog motora, veza ribolovnog plovnog objekta, nabavke novog pomoćnog motora, nabavke novog plovila, rekonstrukcije i adaptacije plovila, zamjene ribolovne opreme za povećanje efikasnosti prilikom ulova, odnosno prelaska na selektivnije alate, nabavke sigurnosne opreme na ribolovnom plovnom objektu.

Maksimalan iznos budžetskih sredstava je do **50% vrijednosti** ispostavljenih računa, maksimalno do **6.500€**. Kriterijumi za podršku biće definisani Javnim pozivom.

POBOLJŠANJE KONKURENTNOSTI I EFIKASNOSTI SEKTORA MARIKULTURE

Podrška poboljšanju konkurentnosti i efikasnosti sektora marikulture odnosi se na:

- kofinansiranje troškova uzgajivača ribe i školjaka za rekonstrukciju uzgajališta;
- izgradnju ili rekonstrukciju objekata za skladištenje hrane i skladištenje opreme;
- nabavku opreme za automatizaciju procesa uzgoja, nabavku opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane i plasiranja proizvoda uzgoja na tržište, rekonstrukciju ili nabavku splava za operativni rad uzgajališta;
- nabavku zaštitnih mreža radi zaštite uzgajališta od predatora.

Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do **50% vrijednosti** odobrene investicije, maksimalno do **8.000€**. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.

DIREKTNA PLAĆANJA U MARIKULTURI - UZGOJ ŠKOLJAKA

Pravo na podršku za direktna plaćanja u marikulturi imaju privredna društva i preduzetnici koji imaju dozvolu za marikulturu. Podrška se ostvaruje isključivo za proizvodnju školjaka (mušulja i kamenica). Podršku ostvaruju isključivo za proizvodnju školjka ostvarenu na sopstvenom uzgajalištu. Visina podrške se ostvaruje na osnovu površine uzgajališta navedene u dozvoli za marikulturu i na osnovu ostvarene prosječne proizvodnje za posljednje dvije godine na sledeći način:

- **0,3 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta, ako je prosjek proizvedenih školjka iznosio preko **2 kg/m²**;
- **0,2 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta, ako je prosjek proizvedenih školjka iznosio među **1-2 kg/m²**;
- **0,1 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta, ako je prosjek proizvedenih školjka iznosio ispod **1 kg/m²**.

Zahjev za podršku se dostavlja Ministarstvu na obrascu, koji se može preuzeti na sajtu ili u kancelariji Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Rok za dostavljanje zahtjeva je **30. septembar 2023. godine**.

ODRŽIVO UPRAVLJANJE I OČUVANJE RESURSA RIBE I DRUGIH MORSKIH ORGANIZAMA

Podrška se obezbjeđuje Institutu za biologiju mora za sprovodenje godišnjeg programa prikupljanja podataka u morskom ribarstvu (DCF-DCRF), vršenje istraživanja potencijalnih lokacija za marikulturu na otvorenom moru i procjenu resursa školjaka u Bokokotorskom zalivu.

MIDAS 2 - KOMPONENTA 3 MODERNIZACIJA SEKTORA RIBARSTVA

Aktivnosti kroz koje se pruža podrška korisnicima u okviru Komponente 2 **MIDAS 2** projekta definisani su Ugovorom o zajmu, Operativnim priručnikom **MIDAS 2** projekta i procedurama Svjetske Banke.

Kriterijumi za grant podršku biće definisani kroz javni poziv/operativni priručnik ili ostale procedure definisane **MIDAS 2** projektom.

PODRŠKA AKTIVNOSTIMA ZAJEDNIČKOG DJELOVANJA I UDRUŽIVANJA U SEKTORU RIBARSTVA CRNE GORE

Podrška u radu i djelovanju nevladinih organizacija, organizacija proizvođača, kooperativa i drugih organizacionih oblika zajedničkog djelovanja privrednih ribara i uzgajivača obezbjeđuje se samo za registrovane u Crnoj Gori u skladu sa zakonom, i kojima su osnivači registrovani privredni ribari i uzgajivači.

Pravo na podršku mogu ostvariti registrovane organizacije koje imaju najmanje 5 stalnih članova, ako ispunjavaju sljedeće uslove:

- da imaju pod zakup ili vlasništvo kancelarijski prostor;
- da su statutom i drugim aktima jasno utvrđeni organi upravljanja (skupština, upravni ili izvršni odbor, kontrolni ili nadzorni odbor, direktor ili predsjednik i drugi organi upravljanja od značaja za nesmetano funkcionisanje organizacije u skladu sa zakonom i statutom);
- da je organizacija redovno održavala skupštinska zasjedanja, najmanje jednom godišnje;
- da organizacija posjeduje uredan tekući račun u poslovnim bankama u Crnoj Gori, koji nije u blokadi;

- da je skupština organizacije ili drugi nadležni organ organizacije usvojio plan rada i djelovanja čiji su ciljevi u skladu sa ciljevima ove mjere;
- da je usvojenim planom rada i djelovanja jasno utvrđen budžet, aktivnosti, ciljevi i način realizacije.

Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do **50% vrijednosti** usvojenog plana rada i djelovanja u tekućoj godini, maksimalno do **10.000€**.

Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.

Ukoliko ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za odobravanje podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će obustaviti dalju realizaciju ove mjere i o tome, sredstvima javnog informisanja (putem zvanične internet stranice Ministarstva i štampanih medija), obavijestiti zainteresovane subjekte.

Korisnici: Registrovane kooperative, nevladina udruženja, organizacije proizvodača i drugi srodni oblici organizovanja u ribarstvu, akvakulturi i marikulturi.

UNAPREĐENJE PRIVREDNOG RIBOLOVA NA SKADARSKOM JEZERU

Podrška jačanja privrednog ribolova na Skadarskom jezeru odnosi se na kofinansiranje privrednih ribara (nosilaca važeće dozvole za obavljanje privrednog ribolova koje su izdate od strane NP Skadarsko jezero) u troškovima nabavke ribolovog plovног objekta,, nabavkemotora, nabavke ribolovne opreme za povećanje efikasnosti prilikom ulova i nabavke ledomata. Maksimalan iznos budžetskih sredstava je do **50% vrijednosti** ispostavljenih računa, maksimalno do **4.000€**. Kriterijumi za podršku biće definisani Javnim pozivom.

Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere i o tome obavijestiti ribare, nosioce dozvole za obavljanje privrednog ribolova na Skadarskom jezeru.

Podrška lokalnim samoupravama za razvoj i održavanje prilaznih plovnih puteva na Skadarskom jezeru na osnovu dostavljenog zahtjeva i plana za izvođenje radova na kanalu.

POBOLJŠANJE KONKURENTNOSTI I EFIKASNOSTI SEKTORA SLATKOVODNE AKVAKULTURE

Podrška poboljšanju konkurentnosti i efikasnosti sektora slatkvodne akvakulture odnosi se na kofinansiranje troškova uzgajivača ribe za rekonstrukciju uzgajališta; izgradnju ili rekonstrukciju objekata za skladištenje hrane i skladištenje opreme; nabavku opreme za automatizaciju procesa uzgoja, nabavku opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane i plasiranja proizvoda uzgoja na tržiste; nabavku zaštitnih mreža ili drugih tehničkih rješenja za zaštitu uzgajališta od predatora.

Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do **50% vrijednosti** odobrene investicije, maksimalno do **8.000€**. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.

DIREKTNA PLAĆANJA U AKVAKULTURI

Pravo na podršku za direktna plaćanja u akvakulturi imaju privredna društva i preduzetnici koji imaju dozvolu za akvakulturu. Podršku ostvaruju isključivo za proizvodnju ostvarenu na sopstvenom uzgajalištu. Visina podrške se ostvaruje na osnovu površine uzgajališta navedene u dozvoli za akvakulturu i na osnovu ostvarene prosječne proizvodnje za posljednje dvije godine na sledeći način:

- **3,5 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio preko **27 kg/m²**
- **3,0 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio između **22 i 27 kg/m²**
- **2,5 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio između **22 i 17 kg/m²**
- **2,0 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio između **17 i 12 kg/m²**
- **1,5 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio između **12 i 7 kg/m²**
- **1,0 €/m²** prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio ispod **7 kg/m²**

Zahjev za podršku se dostavlja Ministarstvu na obrascu, koji se može preuzeti na sajtu ili u kancelariji Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Rok za dostavljanje zahtjeva je **30. septembar 2023. godine.**

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

**Stočarska proizvodnja
Biljna proizvodnja
Ekonomsko - investicione mjere
Ribarstvo**

AGROBUDŽET 2023